

Floris Oblak

HVALNICA SLIKARSTVU

Najbednejša je tista umetnost, ki se prilagaja splošnemu okusu in se prodaja (za denar).

*

Ozrite se v črno! Tam je svetloba. Ne uspravajte se z barvami, ki lahko pomenijo slepilo! Iščite v temi, da ne zgrešite! Lahko je videti ob luči, slepec ima samo notranje oči in z njimi seže dalj.

*

Vse je znotraj. Tudi ljubezen.

*

Obsedajo me zastrte, hladne barve: modra, siva, črna. Ob teh tonih toplo, staro zlato poje kot težki, bronasti zvon.
Edini čudež tega sveta je slikarstvo.

*

V sliki je logika odveč, pomemben je notranji red in vtis, barvitost je stvar posameznika. Ne trpim barvne kričavosti. To je kot cirkusantstvo. Barve spadajo na plakate. Tudi svetloba je brez barve. Kvečjemu je hladna, da lahko v njej žari toplina craniuma.

*

Čemu življenje, če je smrt močnejša?
Čemu vprašanja, ki nanje ni odgovora?

*

Zakaj vsemu vlada slepota, ki ne vidi?
Zakaj neumnost vara razum, ga smeši in se postavlja nad njegovo krono?
Zakaj mora modrega kralja zabavati dvorni norec?

*

V zgodovini slikarstva je nastalo nešteto mojstrov in, toda le malo je prepričljivih v toliki meri, da te do dna pretresejo. Tri od teh so: EL GRECOV Pogreb grofa Orgaza, VAN EYCKOV Agnus Dei in GRÜNEWALDOV Isenheimski oltar. Močnejše od tega ni mogoče slikati.

*

V sleherni slikarski zasnovi je samo ena rešitev prava. In do nje se je treba dokopati, pa četudi v peklenskih mukah.

Ni pomemben čas, ki ga zapraviš za to, da iz sebe preženeš in drugje ohraniš vizijo, ki te je bogve kdaj in zakaj zastrašila kot urok in te potem razjeda kakor huda bolezen.

*

Nestrpno tipanje, kot bi iskal biser v pesku. Neskončna potrpežljivost, ždenje v samotnem prostoru, grenkobni okus v ustih, begajoče misli, tesnoba in votlost v zavesti. Z nemirom, ki ga je treba sproti dušiti, s strahom, ki ga je treba sproti odganjati, s spominom na nekdanje obraze, ki odpirajo usta in govorijo z očmi; polno glasov v mrtvaški tišini. Vonj po prahu in črvovini, očrneli zidovi, votlo strmeče žolte lobanje. Hrbet napet, krčevito upognjen, pokvečen, boleč.

*

Samo s slikanjem lahko izganjam grozo iz sebe.

Za likovne zakone je potreben občutek, za umetnost je potrebna neskončna ljubezen in dajanje samega sebe iz radosti. To je najboljše znal Rafael.

*

Ne vem več za svet, za njegove dobrine, radosti, svetlobo, upanje, za življenjske draži, ki si jih nikoli nisem znal želeti.

Samostanski obsedeneec.

Sarkofaški blaznik.

Z zavrnjenim očetovstvom v zavesti.

Z divjo žejo po otroški toplini.

*

Moji učenci me sprašujejo, od kod imam toliko znanja. Z odgovorom sem v zadregi. Le to jim pravim: kar sem videl, sem gledal z odprtimi in občutljivimi očmi, zraven pa vse življenje trdo delal.

*

Mati bi rekla: Ali se je vredno toliko truditi? Odgovoril bi ji: Ne mučim se, le svoje življenje živim.

Ali bi vprašala: Ali se ti zdi, da dovolj slikaš za odrešenje svoje duše?

In bi ji rekel: Več ne zmorem. Krivičen bi bil Bog, če bi me ob mojem naporu zavrgel.

*

Ni mi za priznanje okolice, strah me je lastne sodbe o sebi. Ta je vselej uničujoča.

*

Odhajaš, da bi se vrnil.
Začenjaš, da bi končal.
Odpiraš, da bi zaprl.
Sanjaš, da ne bi bil prazen.
Trpiš, da bi čutil sebe.

*

Bog sam in ti v njem
nič boga in ti sam.

*

Polnost je v utrujenosti,
Lepota je v skladnosti.
Resnica je v trpljenju.

*

Čez dan riba na ledu, zvečer pes na verigi.
Vsaka usta enkrat utihnejo,
Vsako pero se enkrat izpróži v neprožnost.

*

Na robu sveta živim, v njegovem središču trpim.

*

Med kraške zidove grem in nihče naj ne hodi za mano
v burji bom izsuštel
med kamni okamenel
v ognju izgorel, pod nebom izpuhtel
se v zemljo ugreznil, se med travami izgubil, se na soncu izsušil.

*

Čas in zemlja delujeta družno. Eden odbira ali zapušča, drugi vzame vase in zmelje v prah.

*

Če že iščemo lastno resnico v preobilju dvomov in nasprotij v nas, potem naj bo tista resnica kristalno čista, plemenita kot božje hotenje, ne strup in vsa grozljiva navlaka, ki nas duši. Ne igra, ki se ji vdajamo iz dolgočasja ali jo igramo drugim v zabavo. Ostrina luči, ki si jo želimo, vera, ki je ne bomo nikoli zatajili, odsev čudi, ki ne zna lagati.

*

Kadar mi je grenko, se zatečem v samoto. Potrebujem jo za meditacijo.
 Kadar slikam, sem odvisen od samote.
 Kadar si želim miru, poiščem samoto.
 Kadar nimam ničesar drugega, mi ostane samota.
 Kadar se odločim, da grem med ljudi, se nazadnje odločim za samoto.
 Če kaj ljubim in potrebujem, je to samota.

*

Kot da ni na svetu še kaj drugega kot slikarstvo!
 Seveda ni! Saj za to gre. Samo vzdržati je treba. To pa je peklensko težko.

*

Nihamo med strahom, da se zgodi, in željo, da bi se (že) zgodilo.

*

Mladost ustvarja z brezskrbnostjo, zadeva v živo brez napora, ne išče, ampak najde. Starost omahuje v vsem, česar se loteva, in dvomi v vse, kar dosega.

*

Za tole gre: treba je premagati vsa pravila in šole in nauke, zgodovino, modrost in objektivno resnico, – in svet prepričati z Lastnim.

*

Kritičen? Da, ampak najbolj do sebe. Kajti slikarstvo mi še zmeraj pomeni svetost.

*

Poskušam, podiram.
 Gradim, pa se mi podre.
 Želim izboljšati, pa pokvarim.
 Vztrajam, razžrt od nejevolje in dvomov.
 Hodim samo še rakovo pot.
 Odpira se in se spet zapre.
 Zasveti se in spet ugasne.
 Poskušam sto in stokrat, pa zgrešim.

Poskušam znova in zabredem.

Bog se usmili! Vsa čustva zlomljena. Hudo je na veliki petek.

*

Lahko je naslikati jabolko. Toliko teže je naslikati cranium, in sicer tako, da se njegova oblika in barva z razpoloženjem duha in čudi izravna.

*

Ko bi me še kdaj povlekla k slikanju tista nora zanesenost, ki ti obvladuje vse čute in je v njej hotenje edinstvena zaobseženost psihičnega in fizičnega, stopljeno v vdano moranje brez tožbe in grenkobe!

Tega ne doživljam več.

Plavam po umazani vodi in čutim odpor do lepljivega smradu, se z vsemi močmi ženem k bregu, da se osvobodim hladne mlakuže in očistim gnilobe, ki mi zaliva grlo.

*

Človek je vse življenje sam, ker ne dovoli, da mu vzamejo tisto, kar je samo njegovo. Tako izgori v bojih za svojo lastno bitnost.

*

Zakaj kocke, bi kdo vprašal.

Zato, ker so kocke najbolj krute oblike in jih je mogoče mehčati s krožnicami in zato, ker imajo tri vidne ploskve, katere lahko obarvaš po svojem okusu in notranjih zakonih slike.

*

Je mir znotraj porušen in od zunaj razklan

komaj še kdaj grenak nasmeh sicer samo jeza in nejevolja, vdajanje v naravno propast

raje bi bil zver da bi klal

ali čebela da bi se po medu pasel

da ne bi vedel

bi bil črv da bi se od človeka hranil in večni resnici služil

bi bil oblak da bi se brez bolečine razkrajal

ali voda da bi v oceanu močan in krut postal

ne pa ubogi človečé z bolečim mesom in dušo pelinovo kakor neuslišana molitev

*

Zakaj slikam?

Da utrdim svoj zemeljski red okrog sebe.

Da se dvignem nad prostaštvo zemeljskih blagrov.

Da se približujem tvorcu večnega reda.

Zato tudi slikam drugače od drugih. Ne tekam niti za modnostjo časa niti se ne dobrikam družbi, ki naj bi me priznala v mojem poslu oziroma umetniški izpovedi.

*

Ne omahuj, žareči bič! Udari v privajenost! Vezi so popustile, srce je kremen. Nič več ne bo bolelo.

*

Zakaj se mi prikazujete, nekdanji živi obrazi, s tolikšno žalostjo v votlih očeh? Zakaj jočete in tarnate in strmite vame z ognjeno črnino, kot bi meni očitalj krivdo za svoje nehanje?

Spomijanje na vas bi želel razpršiti v peščeno svetlobo, v blagi vonj po domačnosti, v igrivi veter, v tihotno prazničnost.

Zakaj grmadite name toliko grenkih senc in groze?

Kaj res ni tisti veliki NIČ resnični, doseženi mir?

*

Ne dovoliš, da prodrejo vate zvedavi pogledi. Obdaš se z zidom molka in skrivnostnosti, da bi ne odkrili tvojih slabosti.

Kaj pa v slikarstvu?

Tu je drugače. Tu ni prikriivanja in slepomišenja. Tu velja do kraja odkrita beseda, pobožno in vdano dajanje, otroško nedolžna izpoved. Noben falot ne more biti umetnik.

*

Gre, dokler kakšno delo snuješ, gradiš, preizkušaš in dopolnjuješ različne možnosti, tipaš za barvami in kontrasti, luščiš jasnino in tehtaš z notranjim odzivanjem. Gre, četudi v še tako hudem nemiru, nezadovoljstvu in dvomljivosti.

Ko se ta proces bliža kraju, nastopi občutek izpraznjenosti, nesmiselnosti, popolnega poloma, izgubljenega časa, vnovičnega poraza in zgrešenosti za vsa leta nazaj in za vso večnost naprej. Tega ne more pomiriti nobeno zunanje zadoščenje.

Samo eno merilo je, in to tisto pošastno, notranje, tvoje, ubijalsko kritično, zmeraj mukam izpostavljeno.

*

Pod belim snegom so veje počrnele.

Bela zemlja in belo nebo. Vse je postalo brezbarvno, mrliško.

Tudi belini je potrebna luč, da zažari.

Šele ob belem je črno zares črno.

*

Občutil sem trenutno sproščenost, blag spomin in veliko svetlobe v njem.

Bilo je narobe. Obrnilo se je, še preden se je zavest vzradostila. Ugasnilo je, še preden je notranjost dojela svetlobo.

*

Stanjšan do ploske ribe (LIST-FOGLIO)

Lahko bi se jeguljasto izvlekel, če mi ne bi duša prav takrat nabreknila.

Vprašal bi, pa nimam koga vprašati.

Iskal bi, pa ne vem, kje naj iščem.

Ljubil bi, pa mi je srce polno jeze.

Molil bi, pa ne vem h komu.

Odšel bi, pa nimam in ne vem kam.

Najraje bi se razjokal, pa nimam solz.

*

Slikanje je podobno strganju bisernega prahu s školjčne lupine.

V nekaterih školjkah je biser, v nekaterih ljudeh je tudi srce.

*

Blagor tistim, ki jim je slikanje v zabavo. Meni gre vedno na smrt zares.

*

Kje se pričinja umetnost?

V duši, ljudje božji, ki ste jo pogubili. Pa tudi v znanju, ki ga prezirate.

*

O, bolečina, kako me ponižuješ!

Z vsako bolečino smo dlje od božanskosti.

*

Lačen človek misli drugače od sitega.

Lačen misel ujame, sit jo izgubi.

*

Pomemben je boj, ne zmaga.

Pomembno je iskanje, ne odkritje.

In tako je vseeno, ali zmagaš ali odkriješ ali spoznaš ali karkoli dosežeš. Važno je boriti se in pri tem vztrajati.

*

Laže je verjeti v ničnost poslanstva kot v dar božji, ki ga nisi bil deležen.

Stari mogočni oreh na kraški skali pozabi
 domačnostne vonje pozabi
 cvetoči bezeg pozabi in rože v garteljcu in križ v kotu domačije
 hrepenenje pozabi in visoke sanje
 naj gredo mimo vsi kelih želja in ljubezni.

*

Biti se do kraja. Samo za to gre.
 Ampak od kod jemati moč?
 Tolstoj bi rekel: iz moči. Jaz pravim: iz strahu pred ničem.

*

Uničiti vse, kar si napravil, to bi bilo tisto svobodnjaško dejanje, osvobojenje, prečrtana preteklost, obračun s tesnobo, protiudarec krutosti, ki te nenehno pohablja. (To si je upal samo NORI MALAR Petkovšek)

In kaj bi potem s spravo, s pepelom sprave, z dvomljivim pomirjenjem, ki bi ga komaj zaslužil ali se ga še bolj zbal, kajti z nobeno gotovostjo ne moremo vedeti, kaj bi sledilo »samomoru«.

Kaj ni prav nemir v človeku gonilo, brez katerega ne bi več premaknil niti prsta?

*

Ustvariti si lastni red, četudi brez reda, red rešitve, red brezredja, ritem reda v škodo drugačnega reda, samo da se spravi v pravo strugo, da ga ne odplavi ne – red, da se še kdaj spoprime s pogojenim redom lastne čudi.

*

Slikarstvo je religija, svetost, himna barvni čistosti, posvečenost pobožnosti, dokončna predanost božjemu v sebi.

*

Ne prisegam na nikogaršnje slikarstvo. Gre le za to, da te nekaj prepriča ali te odbije. Rafael je zmeraj lep, Gogh zmeraj nor, Goya vrhunski čarovnik, El Greco vzvišeno blazen, goreč kot bakla, Rembrandt skrivnostno bogat in nedostopen, Fra Angelico od božje milosti navdahnjen, Jan van Eyck, kralj vseh slikarjev, najvdanejši in najpobožnejši... Kaj pa Picasso? Pustimo Picassa! Pravi slikar je Cezanne.

*

Kratko je življenje za radost, ki jo zaman čakamo, in predolgo za muko, ki nam jo prizadeva.

*

Molk iz duše kriči. Molk nesmisel. Molk poniževanje, obtožba, krutost.

Še ogenj ima glas in jok ihti in lev rjove in veter ječi.
Srce bije in duša stoka in kamen se glasno lomi.
Bog molči. Njegova krutost je v molku. Tudi njegova veličina je v molku.

*

Kakor pri kometih. Izgubiš magnetizem v galaksiji, pa te odpihne s poti.
Ali se sploh še kdaj vrne svetloba v usodno izgorelost?

*

Boleče zvenceča notranja membrana, prebodena z jeklenim klinom kot koštrunje stegno v mesarnici.

*

V notranjo megleno mehko se zabadajo ostri robovi temnih mislih kakor kriki v gluhosti, prameni vročih jezikov v belem ledu.

Preganjalske pesti na tilniku, slabost v drobovju, kamnita negibnost v zavesti.
Čas prerašča sam sebe, se zgošča, se lomi, se podira, se požira, se ranljiv predaja trajanju.

*

S sliko, ki jo delaš, moraš živeti v tistem intimnem razmerju, kot ga negujejo nosečnice do svojega plodu (v sebi).

*